

**CZERWIEC
2016 roku**

**ZWIĄZEK FIRM
POŻYCZKOWYCH**

www.zfp.org.pl

Rynek pożyczkowy trzy miesiące po regulacji

Wyniki i opracowanie badania

SPIS TREŚCI

Informacje o badaniu	2
Executive summary	3
Podsumowanie zmian prawnych.....	4
Otoczenie Ekonomiczne	5
Wyniki Ankiety wraz z komentarzem analitycznym	6
Moduł Pierwszy – pytania o branżę	6
Moduł Drugi – pytania o klienta	8
Kontakt w sprawie raportu	12

Celem badania było sprawdzenie wpływu nowych regulacji prawnych i instytucjonalnych na działalność firm pożyczkowych w Polsce w okresie od 1 czerwca 2015 roku do 31 maja 2016 roku. Celowo pytania dotyczą również okresu sprzed wejścia regulacji w życie, ponieważ chcieliśmy zweryfikować działania dostosowawcze firm pożyczkowych podjęte w trakcie trwania *vacatio legis* [Ustawy z dnia 5 sierpnia 2015. o zmianie ustawy o nadzorze finansowym oraz niektórych innych ustaw.](#)

Badanie przeprowadzono w dniach 3-6 czerwca za pośrednictwem ankiety internetowej, którą wypełniło 40 podmiotów działających na rynku pożyczkowym. Do udziału w badaniu zaproszono firmy zapisane do Rejestru Firm Pożyczkowych. Organizatorem badania jest Związek Firm Pożyczkowych przy współpracy z Fundacją Rozwoju Rynku Finansowego. Wstępne wyniki badania zostały opublikowane w dzienniku Rzeczpospolita 15 czerwca 2016 roku.

- ✓ **42,5%** przedsiębiorstw stwierdziło, że ich sytuacja finansowa uległa pogorszeniu,
- ✓ **60%** uważa, że koniunktura na rynku kredytu konsumenckiemu pogorszy się a **32,5%** stwierdza, że spadł popyt na pożyczki krótkoterminowe do 30 dni,
- ✓ **45%** firm dostosowało swoją ofertę do nowych regulacji poprzez zmianę kwot pożyczek a **60%** poprzez zmianę trwania umów o pożyczkę,
- ✓ **62,5%** pytanych uważa, że wiedza ich klientów nt. finansów i prawa znacznie wzrosła,
- ✓ **70%** zauważyło w swoim portfelu spadek udziału klientów rollujących/przedłużających zobowiązania.
- ✓ **50%** firm wskazało, że wzrósł im współczynnik odrzuceń wniosków o pożyczki przeciętnie **o 9 p. proc.**
- ✓ **85%** pytanych firm stwierdziło, że spadły koszty windykacyjne ponoszone przez klientów średnio **o 306 zł** od jednej umowy pożyczki.

AKT PRAWNY	DATA WEJŚCIA W ŻYCI ¹	NAJWAŻNIEJSZE ZMIANY
1. Ustawa z dnia 5 sierpnia o zmianie ustawy o nadzorze finansowym i niektórych innych ustaw	11 marca 2016 roku	<ul style="list-style-type: none"> • firmy pożyczkowe mają obowiązek działać w formie spółki z.o.o lub s.a. z minimalnym kapitałem zakładowym wynoszącym 200 tys. zł, • ograniczono maksymalne pozaodsetkowe koszty pożyczki do 25% kwoty pożyczki i 30% za każdy rok umowy, przy czym łączny koszt nigdy nie może przekroczyć 100%, • ograniczono koszty windykacyjne w oparciu o stopę referencyjną NBP – obecnie do 14% w skali roku.
2. Ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 r. o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym	1 stycznia 2016 roku	<ul style="list-style-type: none"> • firmy pożyczkowe zostały zobligowane do płacenia składki na Rzecznika Finansowego w oparciu o wielkość sumy aktywów, • Rzecznik Finansowy na drodze decyzji może nałożyć karę do 100 tys. zł na podmiot, który np. nie dochowa terminu odpowiedzi na reklamację klienta .
3. Ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 r. o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz niektórych innych ustaw	17 kwietnia 2016 roku	<ul style="list-style-type: none"> • UOKiK może wydać decyzję o zaniechaniu stosowania praktyk/produktu zagrażającego zbiorowym interesom konsumentów, tzn. może arbitralnie wycofać produkt z rynku, • o abuzywności/niedozwolonym charakterze zapisów umowy decyduje Prezes UOKiK, • Wprowadzenie instytucji <i>Tajemniczego Klienta</i>, który ma zbierać dowody w sprawie niedozwolonych praktyk naruszających interes konsumenta,

Źródło: isap.sejm.gov.pl, uokik.gov.pl, opracowanie własne ZFP

¹ Przepisów istotnych dla sektora firm pożyczkowych

Ograniczenie ryzyk prawnych i dochodzące z sektora bankowego negatywne sygnały wskazujących na ograniczenie dostępności kredytów gotówkowych m.in. na skutek wzrostu wymogów odnośnie do kapitałów własnych, wyższej składki do BFG, zabezpieczeń na wypadek niekorzystnej dla banków ustawowej restrukturyzacji kredytów w walutach obcych, najprawdopodobniej przyczynią się do poprawy struktury portfela klientów firm pożyczkowych.

Popyt na kredyty konsumpcyjne maleje, co potwierdza czerwcowy [Raport kwartalny Biura Informacji Kredytowej „Kredyt Trendy”](#). BIK posiada najdokładniejsze dane o liczbie zawartych umów o kredyt, ich wartości i liczbie samych kredytobiorców. Wynika z nich, że w dalszym ciągu kontynuowany jest trend spadkowy na rynku kredytów konsumpcyjnych. – Liczba zawartych umów o kredyt konsumpcyjny w I kw. 2016 roku była o 6,5% mniejsza niż w analogicznym okresie rok temu – czytamy w raporcie BIK-u. Główną przyczyną to ograniczenie przez Banki i SKOK-i sprzedaży kredytów konsumpcyjnych na niższe kwoty (do 4 tys. zł).

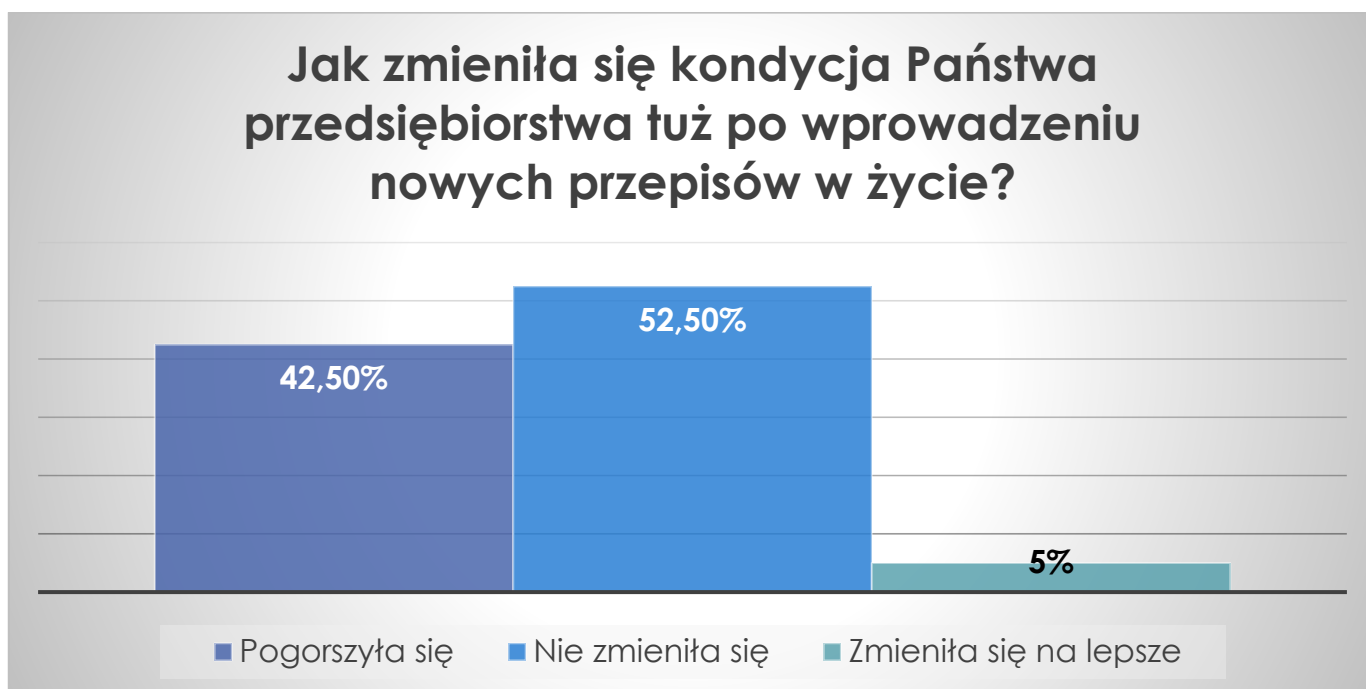
Przewagi technologiczne instytucji pożyczkowych nadal prowadzą do selekcji klientów pod kątem wyboru grupy o najwyższym wskaźniku wypłacalności.

Obecnie stopa bezrobocia rejestrowanego wynosi 9,1% a stopa bezrobocia BAEL 6,3%. Jednocześnie odnotowujemy wzrost wskaźnika zatrudnienia. Z prognoz Eurostatu wynika, że w 2020 roku wyniesie on już 70% wobec 65% obecnie. Rośnie też dochód rozporządzalny (o 46 zł do kwoty 1386 zł w 2015 roku) a także przeciętne wynagrodzenie w gospodarce narodowej (4100 zł brutto, ok. 3000 zł netto) oraz przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw. Od połowy 2015 roku w firmach powyżej 9 pracowników zatrudniono dodatkowe 200 tys. osób. **Do tego należy dodać wzrost nakładów na świadczenia socjalne ze strony państwa.** Uruchomienie programu 500+, na który przeznaczymy ok. 22 mld zł rocznie, znacznie poprawi dochody gospodarstw, co nie pozostanie bez wpływu na ich zdolność kredytową. Niemniej, mimo historycznie najlepszych wskaźników na polskim rynku pracy, płace wciąż pozostają na relatywnie niskich poziomach względem krajów rozwiniętych, co skłania posiadające zdolność kredytową gospodarstwa domowe do poszukiwania dodatkowych źródeł finansowania konsumpcji w kredycie bankowym i pożyczkach pozabankowych.

Ankieta została podzielona na dwa moduły. Pierwszy zawierał pytania o branżę, a drugi dotyczył konsumentów.

MODUŁ I – PYTANIA O BRANŻĘ

P.1

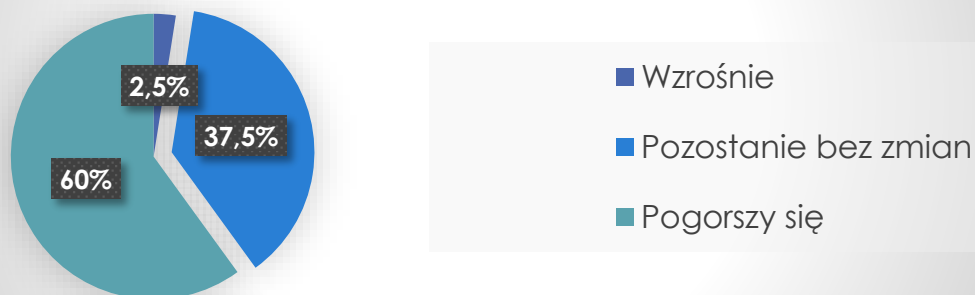

W następstwie wejścia w życie nowych przepisów firmy działające w branży pożyczkowej musiały dostosować swoją ofertę do bardziej restrykcyjnych przepisów, co poniosło za sobą koszty.

Duża niepewność na rynku odnośnie do potencjalnego popytu na nowe produkty oraz kondycji finansowej samych pożyczkobiorców, których sytuacja finansowa uległa lub ulega stabilizacji m.in. również na skutek uruchomienia programu 500+, spowodowała spadek popytu na pożyczki wśród osób o najniższych dochodach. Ograniczenie kosztów pozaodsetkowych skutkuje zmniejszeniem marży z pożyczki, do tego dochodzi kwestia podatku bankowego płaconego przez największe instytucje pożyczkowe oraz składek na Rzecznika Finansowego.

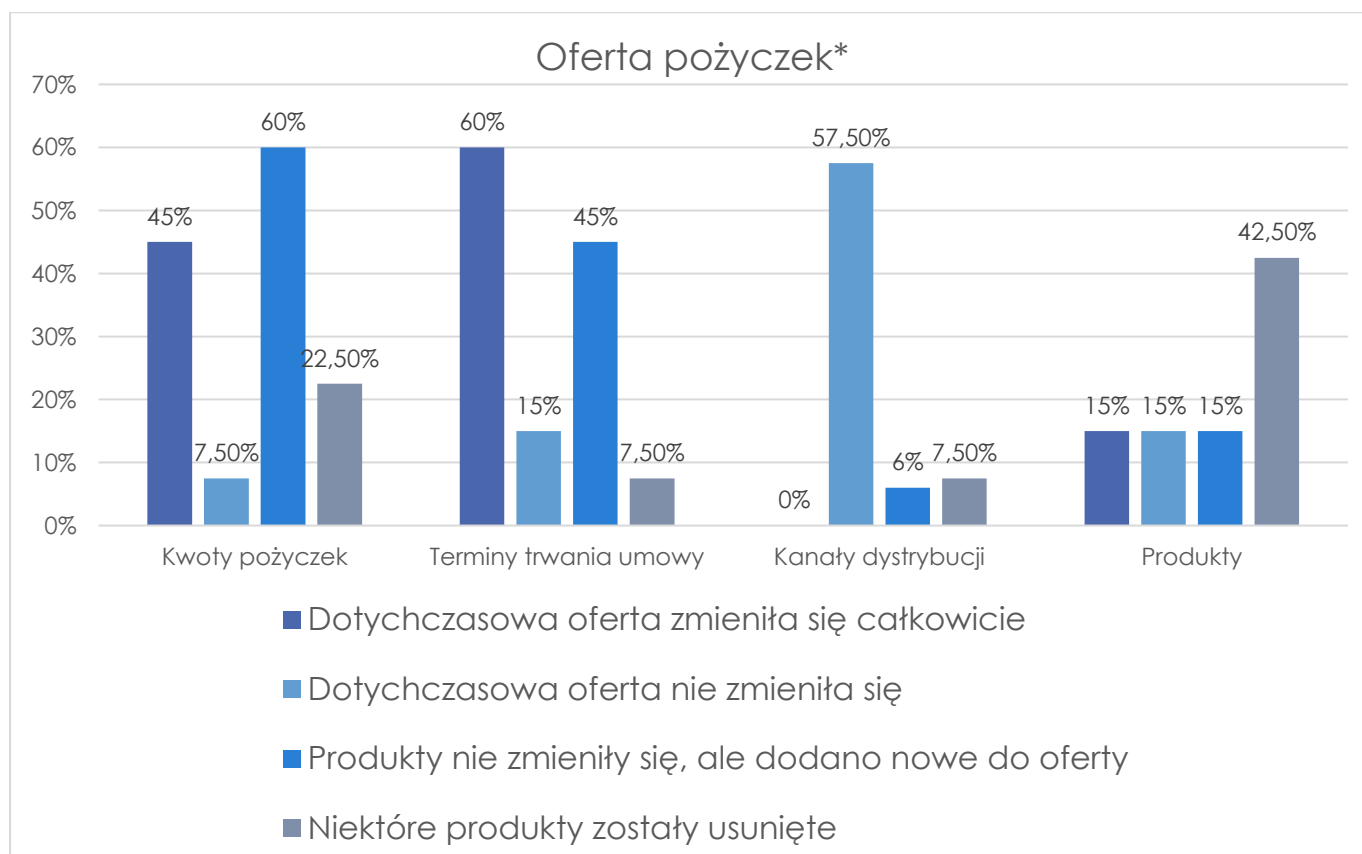
P. 2

Jak oceniasz przyszłą koniunkturę na rynku kredytu konsumenckiego?

60% firm ocenia, że popyt na ich produkty zmaleje, co bezpośrednio wiąże się nie tylko z nowymi regulacjami, ale także poprawą płynności finansowej obecnych i potencjalnych klientów.

P.3

*wielokrotny wybór. Suma może być większa niż 100%.

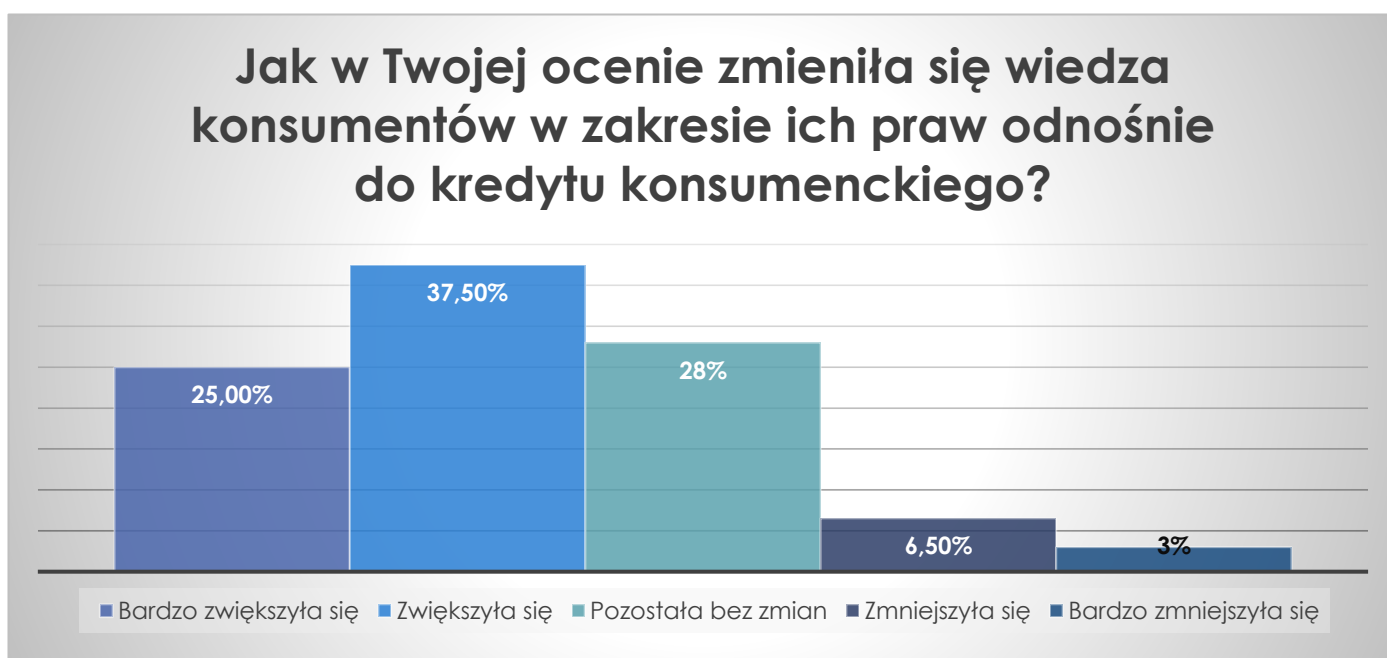
Ponad połowa pytaných dostosowała nowe terminy trwania umowy do bardziej restrykcyjnych regulacji. Część przedsiębiorstw, z uwagi na to, że ich wcześniejsza **oferta w**

dużym stopniu korespondowała z ustawowymi regulacjami, tylko dostosowała swoje produkty. W przypadku kwot pożyczek, prawie co czwarta wskazuje na to, że zlikwidowała produkty, które albo nie spełniały wymagań regulacyjnych albo straciły na atrakcyjności. Większość pytaných przedsiębiorstw nie zmieniła swoich kanałów dystrybucji, ale należy pamiętać, że swoją ofertę o kanały online rozszerzyły firmy dotychczas działające głównie offline.

MODUŁ II – PYTANIA O KLIENTA

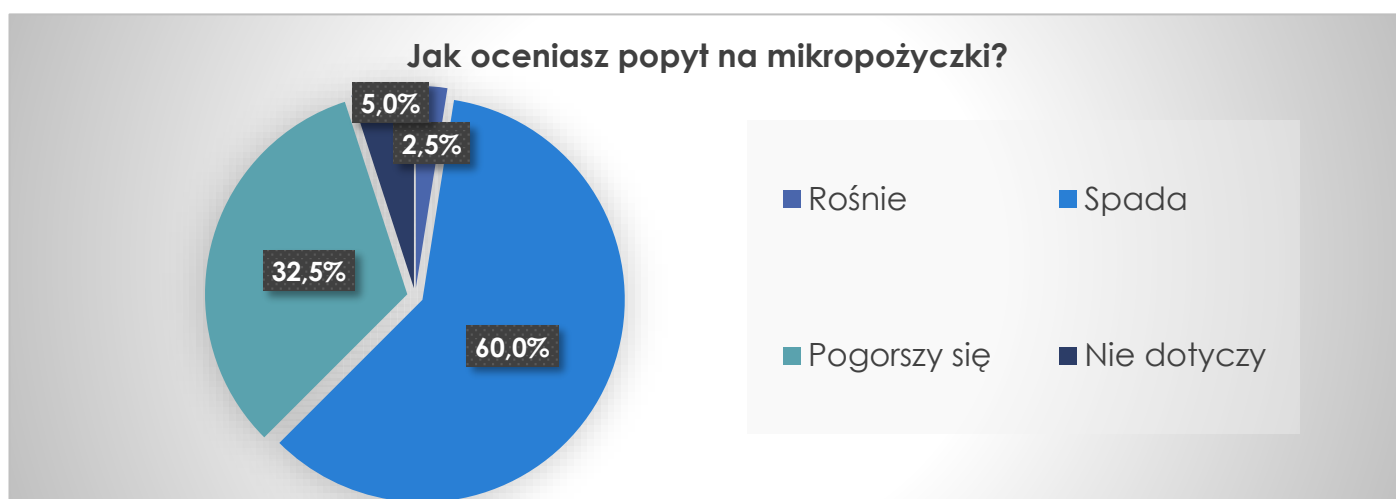
W tej części badania warto zwrócić uwagę na wyniki dotyczące wzrostu wiedzy finansowej klientów firm pożyczkowych. Jej wyraźny wzrost wynika z akcji edukacyjnej przeprowadzonej w trakcie debaty publicznej i w czasie prac nad ustawą, nie tylko przez instytucje publiczne, ale również przez firmy działające na rynku pożyczkowym. Ponadto, ustawodawca wprowadzając nowe regulacje niejako przerzucił na firmy pożyczkowe konieczność poinformowania klientów o zmianach – w tym ograniczeniach w dostępie do niektórych produktów np. odsunięcia terminu spłaty zobowiązania. **W konsekwencji w/w procesów instytucje pożyczkowe odnotowały wyraźny wzrost świadomości finansowej klientów m.in. w zakresie przysługujących im praw.**

P.4

Proces budowania większej świadomości finansowej klientów obserwowany jest od dłuższego czasu. Regulacje nie kładły dużego nacisku na kwestie informacyjne, jednakże większość firm deklaruje, że czyni kroki w tym kierunku (przykłady – **wyraźniejsze niż w sektorze bankowym komunikaty dotyczące kosztów, ostrzeżenia o konsekwencjach prawnych**). Wyniki dotyczą **odczuć samych przedsiębiorstw odnośnie do wiedzy klientów** (znajomość praw, wnikliwsze studiowanie umów, dociekliwość w zakresie konkretnych zapisów). W efekcie ponad połowa firm deklaruje, że świadomość i wiedza finansowa klientów uległa co najmniej zwiększeniu. Niski odsetek wskazujący, że uległa ona zmniejszeniu podyktowany jest naturalnym napływem nowych, często jeszcze niedoświadczonych klientów, na co nie bez wpływu pozostają ruchy demograficzne – **danej tej nie można absolutnie utożsamiać z brakiem zainteresowania firm działających na rynku pożyczkowym w budowaniu większej świadomości finansowej tych klientów.**

P.5

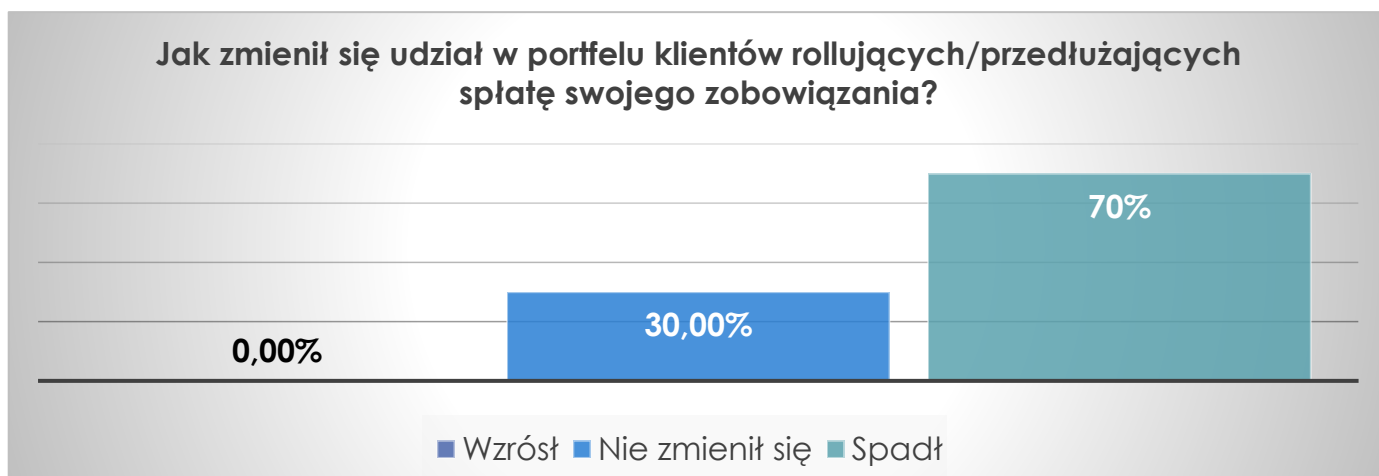

Chociaż od momentu wprowadzenia regulacji minął dopiero kwartał, co trzecia badana firma zauważa spadek popytu na pożyczki o najniższej wartości i najkrótszym okresie spłaty.

Część produktów skierowana jest do osób prowadzących działalność gospodarczą, co tylko potwierdza tezę o dużym zróżnicowaniu portfela klientów. Z uwagi na wzrost kosztów w sektorze bankowym, co dziesiąta firma zauważa wzrost popytu na ten produkt, co wiąże się również z faktem jego wysokiej atrakcyjności (szybka decyzja, mniej formalności). W przypadku pożyczek na dłuższy termin mamy również do czynienia z przeniesieniem kanału dystrybucji do Internetu, co w większym stopniu ma związek z postępem technologicznym

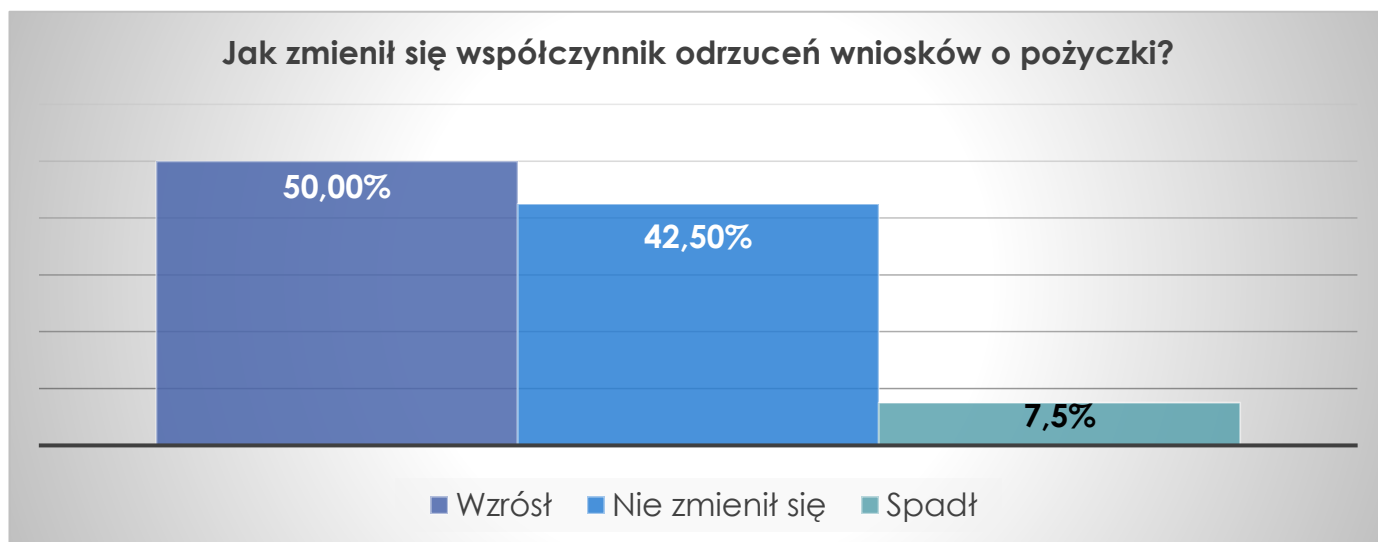
i odpowiedzią na zapotrzebowanie rynkowe, niż z rzeczywistym wpływem nowych regulacji prawnych na ten produkt.

P. 6

Wyniki jednoznacznie wskazują, że 70% instytucji pożyczkowych odnotowało w swoim portfelu klientów spadek udziału pożyczkobiorców „rollujących” zobowiązania. Regulacje bezpośrednio dotyczyły ograniczenia możliwości rollowania/ przedłużania terminu spłaty zobowiązań w związku z tym można przyjąć, że spełniają one oczekiwania ustawodawcy.

P. 7

Jedną z głównych intencji ustawodawcy było wymuszenie na firmach pożyczkowych, by te w większym stopniu kładły nacisk na badanie zdolności kredytowej klientów. Firmy rozpoczęły intensyfikację swoich działań w tym zakresie na długo przed wejściem regulacji

w życie, które chociaż miały wpływ na poprawę wyniku, nie mogą być uznawane za bezpośrednią przyczynę. W niepewnych warunkach rynkowych oraz na skutek profesjonalizacji, popularyzacji i wzrostu konkurencyjności biznesu, jednym z wymogów poprawy wskaźników finansowych firmy jest zadbanie o dobry i bezpieczny portfel klientów. Stąd zauważalny wzrost odrzuceń wniosków o pożyczkę – tym samym branża daje wyraźny sygnał, że pomimo odczuwalnego zapotrzebowania na jej produkty dba o to, by były one skierowane do klientów posiadających możliwość uregulowania swojego zobowiązania w terminie zwłaszcza.

Wartość wzrostu współczynnika odrzuceń wniosków o pożyczki	
Przeciętna	Mediana
9 p. proc.	6,84 p. proc.
Źródło: Badanie ZFP	

Z danych ankietowych wynika jasno, że ów wskaźnik wzrósł o blisko 9 p. proc. (o 9 na 100 klientów więcej aplikujących o pożyczkę otrzymuje odpowiedź negatywną. Obecnie tylko 3 na 10 nowych klientów wnioskujących o pożyczkę, otrzymuje ją). Przy stwierdzonym malejącym popycie na te produkty, zmniejszona podaż klientów ma znamienne znaczenie dla całej branży, która z fazy dynamicznego wzrostu ilościowego przestawia się na podejście jakościowe.

P. 8

85% badanych przedsiębiorstw wykazało spadek kosztów windykacyjnych ponoszonych przez klientów. Jest to skutek wprowadzenia przez ustawodawcę prostych zasad naliczania tych kosztów.

Wartość spadku kosztów windykacyjnych ponoszonych przez klientów nieregulujących swoich zobowiązań w terminie.

Przeciętna	Mediana
306 zł	201 zł
Źródło: Badanie ZFP	

Analiza wyników wskazuje, że średnio spadły one o 306 zł a mediana spadku wyniosła 201 zł. Wysoka średnia wynika z dużej amplitudy kosztów (od 40 zł do blisko 600 zł). Z kolei mediana jest zbliżona do ograniczeń nakładanych przez ustawodawcę.

KONTAKT W SPRAWIE RAPORTU

Jarosław Ryba
Prezes Zarządu Związku Firm Pożyczkowych
Tel. 790-530-055
j.ryba@zfp.org.pl

Łukasz Piechowiak
Dyrektor Biura Analiz
Związku Firm
Pożyczkowych
Tel. 693-347-520
l.piechowiak@zfp.org.pl

Martyna Długoszewska
PR Manager
Tel. 512-623-083
m.długoszewska@zfp.org.pl